

Danielle Steel: Hyvää syntymäpäivää

MARIA LAPPI (3.6. 2016)

Danielle Steelin kirjoista ei voi puhua käsittelemättä sen tekijää. Steelin nimi kirjan kannessa saa monet lukijat tarttumaan teokseen. Danielle Steel on brändi, joka lupaa, että luvassa on tuttua ja turvallista romanttista viihdettä – ei erityisiä yllätyksiä, vaan peruslaadukkaita ja mukaansa tempaavia tarinoita vahvoista naisista, heidän perheistään ja rakkauselämästään.

Tuotteliaan Steelin menestys on kiistaton. 1970-luvun loppupuolella uransa aloittaneen yhdysvaltalaisen kirjailijan laaja tuotanto sisältää 98 romaania, 17 lastenkirjaa, neljä ei-fiktiivistä teosta sekä yhden runokirjan. Steel on yksi maailman suosituimmista kirjailijoista. Hänen kirjansa ovat säännöllisesti bestsellereitä useissa maissa. Steelin teoksia on myyty kansainvälisesti 650 miljoonaa kappaletta, julkaistu 69:ssä eri maassa ja käännetty 43:lle eri kielelle. Steel on pidetty myös suomalaisten lukijoiden keskuudessa: kirjailijan teoksista yli seitsemänkymmentä on käännetty suomeksi.

Tähän Steel-brändin mukaiseen, bestselleriksi yltäneiden kirjojen kategoriaan kuuluu myös kirjailijan tuorein suomeksi julkaistu romaani *Hyvää syntymäpäivää*. Alkuperäisteos *Happy Birthday* ilmestyi vuonna 2011 ja sen jälkeen useammankin kirjan vuodessa kirjoittava Steel on julkaissut kotimaassaan jo parisen kymmentä romaania.

Hyvää syntymäpäivää keskittyy vajaan vuoden mittaisen ajanjakson verran äiti-Valerien, 60, ja tytär-Aprilin, 30, elämään. Työnarkomaaninaisten arki täyttyy uraan liittyvistä asioista. Valerie on tunnettu, menestynyt kodinsisustuksen ja juhla järjestelyjen guru sekä tv-hahmo, April puolestaan pyörittää supersuosittua ravintolaansa ja on intohimoinen, lahjakas kokki.

Äiti ja tytär ovat syntyneet samana päivänääränä. Pyöreiden vuosien merkkipäivänä lähtee kummankin naisen elämässä liikkeelle muutoksia, joihin kytkeytyy – kuten odottaa saattaa – yllättävä romanssi. April saa tietää olevansa raskaana yhden illan jutun seurauksena. Valerie törmää samana päivänä syntymäpäiväänsä viettävään Jackiin, 50, joka on paitsi jalkapallolegenda ja urheiluselostaja myös ikäkriisiä poteva naistenmies. Syntymäpäivasankareiden lisäksi kirjan keskeisenä hahmona on ruokakriitikko Mike, Aprilin lapsen isä. Mukana ovat myös Valerien ex-mies ja Aprilin isä Pat uuden perheensä kanssa sekä tietenkin sivuhenkilöinä joukko päähenkilöiden muuta lähipiiriä.

New Yorkiin sijoittuvaa tarinaa kerrotaan vaihdellen Valerien, Aprilin ja Jackin näkökulmista. Valerie ja Jack tuskailevat vanhenemisen kanssa. He ystäväystyvät ja pian suhde saa romanttisen ulottuvuuden. April puolestaan kamppailee sopeutuakseen yllätysraskauteensa. Päätettyään pitää lapsen Aprilin päänvaivaksi nouseekin ristiriitainen suhde tämän isään, joka osoittautuu puoleensavetäväksi ja kiinnostavaksi mieheksi.

Lajityypille uskollisesti teos pyörittelee rakkauden ja parisuhteen teemoja. Tällä kertaa niitä peillataan etenkin suhteessa ikään ja työuraan. Milloin on aika rakkaudelle? Mikä on asioiden ja elämänvalintojen tärkeysjärjestys? Miten ikä vaikuttaa tähän kaikkeen? Päähenkilöiden aiemmat suhteet ja avioliitot ovat tapahtuneet vääränlaisten ihmisten kanssa ja sellaiseen aikaan, kun kaikki muu on mennyt etusijalle. Elämänmuutokset pakottavat heidät kyseenalaistamaan valintojaan ja siirtymään pois mukavuusalueelta.

Päähenkilöt huomaavat, että uskallus heittäytyä parisuhteeseen tulee, kun ihminen ja aika ovat oikeat. Silloin kaikki loksahda kohdalleen. Tätä luontevaa ja helppoa onnea korostetaan teoksessa niin, että varsinainen jännite jää puuttumaan. Kaikki on juuri sen verran alleviivatun tasapainoista, että tarinankäänteistä ja vastoinkäymisistä huolimatta lukija ei joudu hetkeäkään jännittämään, saavatko rakastetut toisensa. Kuten hyvään tarinaan kuuluu, tässäkin teoksessa parisuhteiden onnella on uhkansa. Jackin ja Valerien suhdetta varjostavat ikäero, intensiiviset työurat sekä Jackin villi naishistoria. Aprilin ja Miken välejä hiertävät miehen sitoutumiskammo ja lapsuudentraumat. Ongelmista huolimatta päähenkilöiden tunteet ovat liian tasaisia ja selkeitä, jotta aitoa jännitystä romanssien puolesta syntyisi. Vaikka lukijalle olisikin itsestään selvää, että luvassa on onnellinen loppu, romanttisen viihdekirjallisuuden koukuttavimpia tehtäviä on tarjota tarinan aikana mahdollisuus elää läpi voimakkaita tunteita. *Hyvää syntymäpäivää* ei tarjoa tunteiden vuoristorataa hurjimmasta päästä.

Romanttisen rakkauden ja ikäkriisien ohella teoksessa on vahvasti laajemmin läsnä perhe ja sen merkitys. Teoksen perhekäsitys on toisaalta idyllisen perinteinen, toisaalta yllättävänkin moderni. Onnellinen perhe esitetään harmonisena, jäseniään joka tilanteessa tukevana tiiviinä ryhmänä. Kirjassa tämä perheydylli ei kuitenkaan muodostu perinteisestä ydinperheestä, vaan laajemmasta uusperhekuviosta. Valerien ex-miehen ja Aprilin isän Patin uusi perhe ovat keskenään sopuisissa, avoimissa ja lämpimissä väleissä ja tästä porukasta on syntynyt juhlapyhätkin yhdessä viettävä perheyhteisö. Kaikki rakastavat ja tukevat toisiaan. Kontrastina tälle täydelliselle perheelle on Miken lapsuudenperhe: päihderiippuvaiset, välinpitämättömät vanhemmat sekä nuorena itsemurhan tehnyt veli. Perhe- ja sitoutumiskammoa taustansa takia kokeva Mikekin alkaa sulaa, kun hänet otetaan avosylin vastaan Aprilin puolen lämpimään perheyhteyteen.

Vaikka tasaisesti onnellista loppua kohti etenevät parisuhteet ja perheyhteisön kiiltokuvamainen täydellisyys laskevat tunnejännitettä, tarina on riittävän viihdyttävä, jotta sen haluaa lukea nopeasti alusta loppuun. Tärkein syy tähän lienee onnistuneet henkilöhahmot. Intohimoiset, menestyvät mutta jonkin ongelman kanssa kamppailevat ihmiset ovat kiinnostavia. Päähenkilöistä kukin määrittellään muutaman piirteen kautta, mikä sopii lajille tyypilliseen yksinkertaiseen tarinankerrontaan. Varjopuolena tällaisella yksiviivaisella ja stereotyyppisellä hahmojen rakentamisella on kuitenkin se, että syvyyttä, yllätyksellisyyttä ja moniulotteisuutta puuttuu. Toisaalta selkeä lokerointi helpottaa useamman päähenkilön käyttöä. Jokaisella on oma riittävä roolinsa ja funktionsa tarinassa: keskitytään tämän hetken kasvutarinaan tietystä näkökulmasta eikä koko henkilöhistoriaa kattavaan syvälliseen kuvaukseen.

Lisäksi tarinaan koukuttaa se, että käänteet ja kertojanäkökulmien vaihdokset on rytmitetty sopivasti niin, että mielenkiinto pysyy yllä ja tapahtumat etenevät. Draamaa synnyttäviksi ja päähenkilöiden toiminnan suuntaa ohjaaviksi käänteiksi on kehitelty esimerkiksi Valerien ja Jackin työpaikalla tapahtuva terrori-isku ja Aprilin ravintolan tulipalo.

Suomalaisessa realismia ja syvyyttä arvostavassa kulttuurissa kasvanutta lukijaa saattaa hetkittäin hymähdyttää amerikkalaisen viihteen suoraviivaisuus ja siirappisuus, vaikka elokuva- ja tv-viihteen kautta siihen on meitäkin totutettu. Tästä makeudesta huolimatta *Hyvää syntymäpäivää* on juuri sitä, mitä Danielle Steeliltä ja romanttiselta kirjallisuudelta odottaakin: viihdyttävä ja selkeä tarina rakkaudesta.

Daniele Steel: *Hyvää syntymäpäivää* WSOY 2016 suom. Marja Helanen
Maria Lappi on kirjallisuuden opiskelija Jyväskylän yliopistosta